

A comparative study of the components of the professional development of student teachers in the internship course of teacher training in Iran with the countries of America, Turkey and Saudi Arabi

Mohsen khosravi

**Department of Educational Administration, Farhangian University, P.O. Box 14665-889, Tehran, Iran
Mehran azizi**

Department of Educational Sciences, Farhangian University, P.O. Box 14665-889, Tehran, Iran

ABSTRACT

Keywords:

comparative study
internship
professional development
teacher training

¹ Corresponding author
mo.khosravi@cfu.ac.ir

Received: 2026/01/20
Reviewed: 2026/02/15
Accepted: 2026/03/20
PP: 35-56

Background and Aim: The present study aims to conduct a comparative analysis of the components of the professional development pathway for student teachers during practicum in Iran, the United States, Turkey, and Saudi Arabia. **Research Method:** This qualitative research employed a grounded theory approach and a comparative method, specifically using Brady's four-stage model (coding, analysis, interpretation, summarization, and categorization). Data were extracted and analyzed using MAXQDA 2020 Pro software. The research community includes all texts, documents, books, and scientific articles related to the subject of internship in Iran and countries that have had prominent activities in this field. The sampling was carried out in a purposive, criterion-based manner. In this regard, all texts, documents, books, and scientific articles from four countries including the Islamic Republic of Iran, the United States of America (as a leading country in teacher training), Turkey, and Saudi Arabia (as Iran's regional scientific competitors) were selected as research samples. **Findings:** A total of 46 main and sub-components of professional development for student teachers during practicum were identified: 38 components in the U.S., 30 in Turkey, 18 in Saudi Arabia, and 29 in Iran. There is a significant similarity between the professional development components of student teachers in Iran and the selected countries. Using Boolean algebra, a professional development pathway for student teachers during practicum was proposed, inspired by the U.S. model. **Conclusion:** Components such as commitment to attending practicum seminars, curriculum review, classroom management familiarity, use of technology and teaching materials, school placement, identifying classroom issues, meeting school staff, getting to know students, observing classroom interactions, planning for co-teaching, participating in school events, reporting absences, regular communication with mentor and university supervisors, meeting university deadlines, and fostering creativity and innovation were identified as essential and valuable causal conditions for professional development during practicum. It is recommended that the professional development framework for practicum be formally communicated to student teachers through a memorandum of understanding.

ISSN (Online):

DOI: [10.48310/MTT.2026.4907](https://doi.org/10.48310/MTT.2026.4907)

Citation (APA): .khosravi ,M. azizi,M (2026) A comparative study of the components of the professional development of student teachers in the internship course of teacher training in Iran with the countries of America, Turkey and Saudi Arabi. *Comparative Studies of Teacher Education (International Research)* , 4(2), 35-56.

 <https://10.48310/MTT.2026.4907>

مطالعات تطبیقی تربیت معلم

مطالعه تطبیقی مؤلفه های مسیر توسعه حرفه ای دانشجو معلمان در درس کارورزی تربیت معلم در ایران با کشورهای آمریکا، ترکیه و عربستان

محسن خسروی

استادیارگروه مدیریت آموزشی، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵ تهران، ایران

مهران عزیزی

استادیارگروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، صندوق پستی ۸۸۹-۱۴۶۶۵ تهران، ایران

مقاله پژوهشی / مروری

چکیده

زمینه و هدف: پژوهش حاضر با هدف مطالعه تطبیقی مؤلفه های مسیر توسعه حرفه ای دانشجو معلمان در درس کارورزی در ایران و سه کشور منتخب شامل ایالات متحده آمریکا، ترکیه و عربستان سعودی انجام شده است. روش پژوهش: این مطالعه با رویکرد کیفی و با بهره گیری از روش داده بنیاد و شیوه تطبیقی، به ویژه روش چهارمرحله ای برودی (کدگذاری، تجزیه و تحلیل، تفسیر، خلاصه سازی و مقوله بندی) انجام شد. داده ها با استفاده از نرم افزار مکس تحلیل گردید. جامعه پژوهش شامل کلیه متون، اسناد، کتب و مقالات علمی مرتبط با موضوع کارورزی در ایران و کشورهایی است که در این حوزه فعالیت های برجسته ای داشته اند. نمونه گیری به صورت هدفمند از نوع ملاک محور انجام شد. در این راستا، کلیه متون، اسناد، کتب و مقالات علمی چهار کشور شامل جمهوری اسلامی ایران، ایالات متحده آمریکا (به عنوان کشور پیشرو در تربیت معلم)، ترکیه و عربستان سعودی (به عنوان رقبای علمی منطقه ای ایران) به عنوان نمونه های پژوهش انتخاب شدند. یافته ها: در مجموع، ۴۶ مؤلفه اصلی و فرعی برای توسعه حرفه ای دانشجو معلمان در کارورزی شناسایی شد؛ به طوری که در آمریکا ۳۸ مؤلفه، ترکیه ۳۰ مؤلفه، عربستان ۱۸ مؤلفه و ایران ۲۹ مؤلفه استخراج گردید. نتایج نشان داد که بین مؤلفه های توسعه حرفه ای در ایران و کشورهای منتخب شباهت های زیادی وجود دارد. بر اساس تحلیل جبر بولی، مسیر پیشنهادی توسعه حرفه ای دانشجو معلمان در کارورزی با الگوگیری از کشور آمریکا ارائه شد. نتیجه گیری: مؤلفه هایی نظیر تعهد به حضور در سمینارهای کارورزی، مرور برنامه درسی، آشنایی با مدیریت کلاس، بهره گیری از فناوری و مواد آموزشی، مکان یابی مدارس، شناسایی مسائل کلاسی، تعامل با کارکنان مدرسه، شناخت دانش آموزان، مشاهده تعاملات کلاسی، برنامه ریزی برای آموزش مشترک، مشارکت در مجامع مدرسه، اطلاع رسانی غیبت ها، ارتباط منظم با معلم و استاد راهنما، رعایت مهلت های دانشگاهی و خلاقیت و نوآوری، به عنوان شروط علی و ارزشمند توسعه حرفه ای دانشجو معلمان در کارورزی شناسایی شدند. بر این اساس، پیشنهاد می شود توسعه حرفه ای در قالب یک تفاهم نامه رسمی به دانشجو معلمان ابلاغ گردد.

DOI:

[10.48310/MTT.2026.4907](https://doi.org/10.48310/MTT.2026.4907)

واژه های کلیدی:

تربیت معلم،

توسعه حرفه ای،

کارورزی،

مطالعه تطبیقی

نویسنده مسئول

Mo.khosravi@cfu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۰/۳۰

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۱۱/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۲/۲۰

شماره صفحات: ۳۵-۵۶

خسروی، محسن و عزیزی، مهران (۱۴۰۴). مطالعه تطبیقی مؤلفه های مسیر توسعه حرفه ای دانشجو معلمان در درس کارورزی تربیت معلم در ایران با کشورهای آمریکا، ترکیه و عربستان. نشریه مطالعات تطبیقی

تربیت معلم، دوره ۲ شماره ۴، ص ۵۶-۳۵

<https://10.48310/MTT.2026.4907>

مقدمه

کیفیت یک ملت به کیفیت شهروندان آن بستگی دارد، و این کیفیت شهروندی به‌طور مستقیم به کیفیت آموزش و پرورش وابسته است. در این میان، کیفیت آموزش و پرورش نیز بیش از هر چیز به کیفیت معلمان مرتبط است. آموزش معلمان سرمایه‌گذاری مهمی محسوب می‌شود، چرا که معلمان آموزش‌دیده از نظر ویژگی‌های اخلاقی، نگرشی و مشارکتی تفاوت قابل‌توجهی با معلمان آموزش‌ندیده دارند. آموزش و پرورش موجب غنای جامعه می‌شود و این غنا از طریق آموزش معلمان حاصل می‌گردد؛ بنابراین، بهبود کیفی جامعه در درجه اول به معلمان آموزش‌دیده و باکیفیت وابسته است (شارمیل، ۲۰۱۹). یکی از راه‌های ارتقاء کیفیت آموزش معلمان، فراهم‌سازی دانش نظری و تجربه عملی مناسب در زمینه برنامه درسی، روش‌های تدریس، فناوری آموزشی و ارزشیابی است (کالیس و مروانتي، ۲۰۱۹). فقدان تجربه عملی، که ناشی از فرصت‌های ناکافی برای تمرین در محیط واقعی است، به‌عنوان یکی از کاستی‌های جدی در کیفیت آموزش معلمان شناخته می‌شود (رسچ و استریچس، ۲۰۲۱).

دانشگاه فرهنگیان به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین مراکز تربیت معلم، نقش مهمی در آماده‌سازی حرفه‌ای معلمان ایفا می‌کند (نوری و همکاران، ۱۴۰۲). در این میان، دوره کارورزی جایگاه کلیدی در برنامه آموزش معلمان دارد و به‌عنوان نقطه اوج تجربه آموزشی عمل می‌کند. این دوره به معلمان مبتدی فرصت می‌دهد تا در محیط واقعی تمرین کرده و در حرفه معلمی اجتماعی شوند (راپ و بکر، ۲۰۲۱؛ مالیکبو و همکاران، ۲۰۲۳). هویت حرفه‌ای معلمان نقش حیاتی در انگیزش، اثربخشی و ماندگاری آن‌ها در حرفه دارد، و دوره کارورزی می‌تواند موجب تحول در هویت حرفه‌ای و خودکارآمدی آنان شود و تعامل یادگیری دانشجویان را افزایش دهد (چای و همکاران، ۲۰۲۲). این دوره به‌عنوان مؤثرترین مرحله در تربیت معلم تلقی می‌شود و باید با هدف توسعه دانش، مهارت‌ها و ویژگی‌های دانش‌جومعلمان طراحی شود تا آن‌ها را برای تدریس مؤثر در مدارس آماده کند (راشد، ۲۰۱۷؛ وارول و همکاران، ۲۰۲۳؛ کانتون و همکاران، ۲۰۲۰).

تحقیقات جهانی نشان می‌دهد که تجربه کارورزی بخش ضروری برنامه‌های تربیت معلم است و بسیاری از مطالعات بر استراتژی‌ها و پیامدهای اجرای این برنامه‌ها تأکید دارند (کوپ، ۲۰۲۰؛ چاو و کوپ، ۲۰۱۹). برنامه‌های تربیت معلم در سراسر جهان بر آموزش عملی دانش‌جومعلمان تمرکز دارند تا آن‌ها را برای تدریس مؤثر آماده کنند (سعاید و روسو، ۲۰۲۳). معلمان اغلب تجربیات عملی را مؤثرترین بخش آموزش خود می‌دانند، صرف‌نظر از مؤسسه آموزشی (وایت، ۲۰۱۹). کارورزی فرصتی است برای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای دانش‌جومعلمان و کشف هویت اجرایی آن‌ها به‌عنوان معلم. این دوره پلی است میان دانش نظری و تمرین عملی، مشاهده و یادگیری از معلمان راهنما و پذیرش تدریجی مسئولیت تدریس (الیس، آلونزو و نگوین، ۲۰۲۰؛ تامپسون و شادمن، ۲۰۱۹). کارورزی تنها به کسب مهارت‌های مدیریت کلاس محدود نمی‌شود، بلکه نگرش دانش‌جومعلمان نسبت به حرفه معلمی و تصور آن‌ها از نقش خود در این حرفه را نیز شکل می‌دهد (بجندال، ۲۰۲۰). همچنین، این دوره موجب

1. Sharmila
2. Kholis & Murwanti
3. Resch & Schritteser
4. Rupp & Becker
5. Malikebu et al
6. Rasheed
7. Varol et al
8. Kantonen et al
9. Kopp
1. Saied & Rusu 0
1. White 1
1. Ellis, Anzo & Nguyen 2
1. Thompson & Schademan 3
1. Bjørndal 4

ایجاد روابط مؤثر میان مدارس و دانشجومعلمین شده و ارزش‌هایی چون اعتماد، احترام متقابل، تأملات دانشگاهی و توانمندی‌های عملی را تقویت می‌کند (وایر و همکاران، ۲۰۲۲).

کیفیت دوره کارورزی تحت تأثیر عوامل متعددی قرار دارد، از جمله محیط مدرسه، مدت زمان تمرین، اثربخشی معلمان راهنما، تخصص مربیان مدرسه‌محور و کیفیت بازخوردهای دریافتی از آنان (چایا، ۲۰۲۴). هدف کارورزی ارائه تجربیات معتبر برای دانشجومعلمین جهت دستیابی به شایستگی‌های آموزشی، حرفه‌ای، فردی و اجتماعی است (لیری و شرلوک، ۲۰۲۰؛ دالیمانس و همکاران، ۲۰۲۳). اگر این دوره به‌درستی اجرا شود، می‌تواند زمینه‌ساز تربیت معلمان موفق باشد. اساتید راهنما و معلمان راهنما منابع مهمی برای تجربه عملی دانشجومعلمین هستند و نقش‌هایی چون سرپرست، ارزیاب، مربی، ناظر و حامی را ایفا می‌کنند (مسعده، ۲۰۱۷؛ رش و همکاران، ۲۰۲۴). حمایت آنان در دوره کارورزی تأثیر مستقیمی بر تصمیم دانشجومعلمین برای ماندن یا ترک حرفه معلمی دارد. خودشناسی حرفه‌ای نیز از طریق تعامل روزانه با دانش‌آموزان در کلاس درس شکل می‌گیرد (یوان و لی، ۲۰۱۵). برنامه کارورزی به دانشجومعلمین فرصت می‌دهد تا بینش خود را به اشتراک بگذارند، آمادگی تحصیلی و نقاط قوت و ضعف خود را شناسایی کنند و اثربخشی خود را در ایجاد محیط آموزشی سازنده نشان دهند (کارلابس، ۲۰۲۳؛ دسوزا، ۲۰۲۱).

در کشورهای مختلف، کارورزی و رفع چالش‌های آن به‌عنوان اولویتی مهم در تربیت معلم شناخته می‌شود. در فنلاند، این دوره ابزاری برای بهبود تخصص و تقویت کار تیمی بین حرفه‌ای‌است (آکنن و همکاران، ۲۰۲۰). در اتریش، کارورزی پلی میان تئوری و عمل محسوب می‌شود (رسچ و استریچس، ۲۰۲۱). در کشورهای آسیایی مانند اندونزی، چالش کیفیت آموزش از طریق کارورزی‌های پیش‌خدمت قابل حل است (کالیس و مروانتی، ۲۰۱۹). همچنین، این دوره‌ها به دانشگاه‌ها امکان ارتقاء سطح توانایی دانشجوین و بهبود برنامه درسی را می‌دهند (ریگیدین، ۲۰۲۴). مطالعات تطبیقی متعددی برای توسعه حرفه‌ای کارورزی انجام شده است؛ از جمله مطالعه کلارک و منا (۲۰۲۰) در نیوزلند، تایلند، چین، کانادا، اسپانیا و استرالیا که نقش اساتید راهنما را در تفکر دانشجوین در باره کارورزی برجسته کرده‌اند. همچنین، افیوچاو و همکاران (۲۰۲۲) نقش کارورزی را در اسناد سیاست‌گذاری تربیت معلم در کشورهای اتیوپی، میانمار، قزاقستان و ایران بررسی کرده‌اند.

با توجه به چالش‌های موجود در اجرای مؤثر دوره‌های کارورزی، به‌نظر می‌رسد مهم‌ترین اولویت، تعیین رویکرد آموزشی مشخص و تدوین تفاهم‌نامه‌های حرفه‌ای با دانشجومعلمین برای کسب مهارت‌های لازم باشد. این امر نیازمند مطالعه دقیق مؤلفه‌های کلیدی در کشورهای موفق و بهره‌گیری از تجارب و مطالعات تجربی آنان در این زمینه است. بنابراین این پژوهش بدنبال پاسخ به این سوالات است: ۱. مؤلفه‌های توسعه حرفه‌ای کارورزی مؤلفه‌های مسیر توسعه حرفه‌ای دانشجو معلمان در درس کارورزی تربیت معلم در ایران و کشورهای آمریکا، ترکیه و عربستان کدامند؟ ۲. بین مؤلفه‌های مسیر توسعه حرفه‌ای دانشجو معلمان در درس کارورزی تربیت معلم در ایران با کشورهای آمریکا، ترکیه و عربستان چه شباهت و تفاوت‌هایی وجود دارد؟

1. Waber et al

2. Chea

3. Leary & Sherlock

4. Dalimunthe

5. Masadeh

6. Resch et al

7. Yuan & Lee

8. Careerlabs

9. de Souza

1. Ukkonen et al 0

1. Reguindin et al 1

1. Clarke & Mena 2

1. Ei Phyu Chaw et al 3

پیشینه پژوهش

کارورزی در تربیت معلم: نگاهی تطبیقی به تجربه چهار کشور

کارورزی به عنوان یکی از ارکان اساسی برنامه درسی تربیت معلم، نقش بی بدیلی در پیوند میان دانش نظری و عمل حرفه‌ای ایفا می‌کند. این بخش از آموزش معلمی، فرصتی فراهم می‌آورد تا دانشجو معلمان در محیطی واقعی، مهارت‌های تدریس، مدیریت کلاس، تعامل با دانش‌آموزان و تأمل حرفه‌ای را تجربه کنند. اگرچه ساختار و محتوای کارورزی در کشورهای مختلف متأثر از زمینه‌های فرهنگی، سیاست‌های آموزشی و رویکردهای تربیتی متفاوت است، اما همگان بر اهمیت و ضرورت آن در ارتقای کیفیت آموزش و پرورش اتفاق نظر دارند (بختیاری، ۱۴۰۲).

در ایالات متحده آمریکا، کارورزی به عنوان نقطه اوج فرایند تربیت معلم شناخته می‌شود. دانشگاه‌هایی مانند دوک، این دوره را فرصتی برای تربیت معلمان آگاه، متفکر و اخلاق‌مدار می‌دانند. دانشجو معلمان در طول یک ترم، در محیط‌های آموزشی متنوع به مشاهده، برنامه‌ریزی، مشارکت در فعالیت‌های فوق برنامه و تکمیل شایستگی‌های حرفه‌ای می‌پردازند. از آنان انتظار می‌رود که رفتار حرفه‌ای، آمادگی کامل، تعامل با والدین و معلمان، و علاقه‌مندی به یادگیری را در عمل نشان دهند (کریمی، ۱۴۰۲).

در ترکیه، کارورزی ساختاری منسجم و سازمان‌یافته دارد که با همکاری دانشگاه‌های تربیت معلم و مدارس همکار اجرا می‌شود. دانشجو معلمان ابتدا به مشاهده کلاس‌ها پرداخته و گزارش‌هایی درباره مدیریت کلاس، ویژگی‌های دانش‌آموزان و فرایند تدریس تهیه می‌کنند. در ترم‌های بالاتر، تمرین تدریس جایگزین تجربه مدرسه می‌شود. مربیان مدارس و اساتید دانشگاه به صورت فعال در هدایت و ارزشیابی دانشجو معلمان مشارکت دارند و برای این منظور گواهینامه‌های تخصصی دریافت می‌کنند (سیمک-راچمان و همکاران، ۲۰۲۴؛ اصلان-توتاک و همکاران، ۲۰۲۳).

در عربستان سعودی، کارورزی بخشی از اصلاحات کلان آموزشی در چارچوب چشم‌انداز ۲۰۳۰ است. این کشور با هدف ارتقای کیفیت آموزش، برنامه‌های ویژه‌ای برای آماده‌سازی معلمان طراحی کرده است. کارورزی شامل مراحل مختلفی از جمله آموزش خرد، تهیه گزارش‌های کاری، مشاهده تدریس، نوشتن طرح درس روزانه، تحلیل گزارش‌ها و برنامه‌ریزی برای اقدامات بعدی است. این فرایند با راهنمایی استادان دانشگاه و در تعامل با مدارس اجرا می‌شود (کنوار و داکاد، ۲۰۲۲).

در ایران، کارورزی در قالب چهار سطح طراحی شده است: در سطح اول، دانشجو معلمان به مشاهده و شناسایی مسائل مدرسه می‌پردازند؛ در سطح دوم، به حل مسائل شناسایی شده اقدام می‌کنند؛ در سطح سوم، طراحی و هدایت یادگیری را تجربه می‌کنند؛ و در سطح چهارم، به صورت مستقل به طراحی، تولید و هدایت فرایند یادگیری همراه با تأمل حرفه‌ای می‌پردازند (حجازی، ۱۴۰۱). اتخاذ رویکرد تأملی در دهه ۱۳۹۰، تحولی مهم در نظام تربیت معلم ایران بود که آن را به استانداردهای جهانی نزدیک‌تر کرد. با این حال، چالش‌هایی مانند کمبود زمان، ضعف در ارزشیابی و بی‌توجهی به ویژگی‌های حرفه‌ای معلمان همچنان وجود دارد (احمدی و همکاران، ۱۳۹۸). کارورزی در ایران فرصتی برای آشنایی با محیط مدرسه، تعامل با مدیر، اولیا و دانش‌آموزان، و تحلیل فرایندهای آموزشی فراهم می‌آورد (فرخی و طاطاری، ۱۳۹۹).

در مجموع، بررسی تطبیقی تجربه کارورزی در این چهار کشور نشان می‌دهد که با وجود تفاوت‌های ساختاری، مؤلفه‌های مشترکی چون مشاهده هدفمند، راهنمایی حرفه‌ای، تمرین تدریس، ارزشیابی مستمر و تأمل حرفه‌ای، در همه نظام‌ها مورد تأکید قرار گرفته‌اند. بهره‌گیری از این تجارب می‌تواند به بهبود کیفیت کارورزی در نظام تربیت معلم ایران کمک شایانی کند. در ادامه خلاصه‌ای از پژوهش‌های داخلی و خارجی در مورد دانشجو معلمان در درس کارورزی اشاره شد.

1. Simsek-Rackelmann et al

2. Aslan-Tutak

3 Kanwar & Dhakad

جدول ۱. خلاصه ای از پژوهش های داخلی و خارجی در مورد توسعه حرفه ای دانشجو معلمان در درس کارورزی

پژوهشگران	سال	نتایج پژوهشی
غلامزاده و همکاران	1404	یافته های پژوهش مبین آن است که شرایط علی (چالش های آموزشی و سازمانی) ، شرایط زمینه ای (موانع مالی) و شرایط مداخله گر (نقش استاد راهنما ، معلم راهنما ، دانشجوی کارورزی ، و مدیران مدارس) باعث شده است که برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان بر اساس برنامه قصد شده تحقق نیابد. دیگر یافته نشان می دهد که استادان راهنما و دانشجو- معلمان از سه استراتژی واکاوی تجربیات پیشین ، کاربست خلاقیت های فردی و سلطه یاس و ناامیدی برای پذیرش یا مقابله با وضعیت جاری برنامه کارورزی استفاده می کنند
اصغری	۱۴۰۴	بررسی کیفیت اجرای درس کارورزی در دانشگاه فرهنگیان از دیدگاه دانشجویان گروه علوم پایه
فرخی و طاطاری	۱۳۹۹	کارورزی و تاثیر آن بر توانمندی سازی دانشجو معلمان
علیدادی و همکاران	۱۳۹۸	ارزیابی کیفیت اجرای کارورزی جدید از نظر دانشجویان رشته علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان فارس
آچماد و همکاران ^۱	۲۰۲۳	بررسی موانع پیش روی دانشجو معلمان کارآموز در طراحی طرح درس
میچاس و همکاران ^۲	۲۰۲۲	بررسی رابطه بین تجربیات کارآموزی، اشتیاق تدریس و خودکارآمدی معلم هنگام استفاده از یک برنامه

1. Achmad et al.

2. Michos et al.

<p>دانشجو معلمان می توانند به طور مثبت از برنامه کارآموزی برای بهبود کاری خود بهره مند شوند. درک بهتر از نقاط قوت و ضعف دانش آموزان، درک آن ها از برنامه درسی و برنامه آموزشی، رسانه های آموزشی، و استراتژی تدریس برای بهبود یادگیری فرآیند با تمام اثرات مثبت آن، به طور کلی یک برنامه کارآموزی می تواند یک تسهیلات ملموس برای بهبود شایستگی آموزشی باشد.</p>	<p>برنامه کارآموزی تدریس برای توسعه شایستگی های آموزشی دانشجو معلمان</p>	<p>مانسیکانا و هارتونو^۱ ۲۰۲۱</p>
<p>چهارده محدودیت برای دانشجو معلمان در طول برنامه کارآموزی با آن مواجه شدند. این محدودیت ها عمدتاً در حوزه های شخصی، مشارکت طبقاتی بود، مدیریت کلاس، آموزشی، عاطفی، سازگاری با دانش آموزان بودند.</p>	<p>بررسی محدودیت های دانشجو معلمان زبان انگلیسی در طول دوره کارآموزی تدریس</p>	<p>ساویانا و همکاران^۲ ۲۰۲۱</p>

روش

این پژوهش با رویکرد تطبیقی- کیفی است. رویکر کیفی به این جهت که داده ها عمدتاً از طریق اسناد، متون و مقالات استخراج شده اند و هم چنین رویکرد تطبیقی با هدف بررسی شباهت ها و تفاوت های مسیر توسعه حرفه ای دانشجو معلمان در درس کارورزی در کشورهای مورد مطالعه استفاده شده است.

جامعه و نمونه پژوهش

جامعه پژوهش شامل کلیه متون، اسناد، کتب و مقالات علمی مرتبط با موضوع کارورزی در ایران و کشورهای است که در این حوزه فعالیت های برجسته ای داشته اند. نمونه گیری به صورت هدفمند از نوع ملاک محور انجام شد. در این راستا، متون، اسناد، کتب و مقالات علمی چهار کشور شامل جمهوری اسلامی ایران، ایالات متحده آمریکا (به عنوان کشور پیشرو در تربیت معلم)، ترکیه و عربستان سعودی (به عنوان رقبای علمی منطقه ای ایران) به عنوان نمونه های پژوهش انتخاب شدند.

روش گردآوری داده ها

داده های پژوهش از طریق مطالعه اسناد و مدارک موجود در وبسایت دانشگاه ها، کتب تخصصی و مقالات علمی مرتبط با موضوع در کشورهای منتخب گردآوری شد. تمرکز اصلی بر تحلیل محتوای منابع معتبر علمی و رسمی در حوزه کارورزی و تربیت معلم بوده است.

روش تحلیل داده ها

¹ . Manasikana & Hartono

² . Salviana et al

برای تحلیل داده‌ها، ابتدا فرایند کدگذاری با کمک نرم افزار مکس به صورت نظام‌مند انجام گرفت و مؤلفه‌های استخراج شده در قالب دسته‌بندی‌های مربوط به هر کشور سامان‌دهی شدند. سپس برای مقایسه تطبیقی مؤلفه‌ها، از روش تحلیل تطبیقی با تأکید بر تکنیک چهارمرحله‌ای برودی استفاده شد. در این فرایند، مؤلفه‌های شناسایی شده از هر کشور به صورت جداگانه استخراج و تحلیل شدند. در این پژوهش روایی مولفه‌های پژوهش توسط اساتید دانشگاه فرهنگیان استان چهارمحال و بختیاری تایید شد و از روش هولستی برای محاسبه پایایی استفاده می‌گردید که پایایی آن ۰,۹۲ بدست آمد.

در مجموع، ۵ مقوله اصلی ۴۶ مؤلفه به‌عنوان وظایف دانشجومعلمیان در کارورزی شناسایی شد که به تفکیک شامل ۳۸ مؤلفه در کشور آمریکا، ۳۰ مؤلفه در ترکیه، ۱۸ مؤلفه در عربستان سعودی و ۲۹ مؤلفه در جمهوری اسلامی ایران بود.

در نهایت، به‌منظور شناسایی دقیق‌تر شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود میان مؤلفه‌های وظایف دانشجومعلمیان در کشورهای منتخب، از منطق جبر بولی استفاده شد. این روش امکان تحلیل نظام‌مند و مقایسه‌ای مؤلفه‌ها را فراهم آورد و به استخراج الگوهای مشترک و متمایز در بسترهای مختلف آموزشی کمک کرد.

یافته‌های پژوهش

برای پاسخ به سوالات پژوهش ابتدا مولفه‌ها مسیر توسعه حرفه ای دانشجو معلمان در درس کارورزی به وسیله فرایند کدگذاری به‌صورت نظام‌مند استخراج و در قالب دسته‌بندی‌های مربوط به هر کشور سامان‌دهی شدند. سپس برای مقایسه تطبیقی مؤلفه‌ها، از روش تحلیل تطبیقی با تأکید بر تکنیک چهارمرحله‌ای برودی استفاده شد. در این فرایند، مؤلفه‌های شناسایی شده از هر کشور به‌صورت جداگانه استخراج و تحلیل شدند.

جدول ۱. نتایج برخی کدگذاری باز از متون، مقالات و وب سایت های مرتبط با موضوع پژوهش در کشور های منتخب

کشورها	منابع	مؤلفه ها	مصادق
آمریکا	(موسوی، ۱۴۰۲)، (بازوبندی، ۱۴۰۲)، (کریمی، ۱۴۰۲)، (راهنمای کارورزی وب سایت دانشگاه جورجیا، ۲۰۲۱)، (راهنمای کارورزی وب سایت دانشگاه دلاویر، ۲۰۱۹)، (وب سایت دانشگاه مین جنوبی، ۲۰۲۴)، (کیم، ۲۰۲۴)، وب سایت دانشگاه اولد دامینیون، ۲۰۲۳)	تعهد به زمان شروع و پایان ترم، تعهد به حضور در سمینارهای کارورزی، رعایت تقویم مدرسه، مرور برنامه درسی، آشنایی با مدیریت کلاس، آشنایی با طراحی آموزشی، آشنایی با استفاده از فناوری و مواد آموزشی، آشنایی با سنجش و ارزشیابی دانش آموزان، بررسی کتاب های درسی، بررسی کتابچه راهنمای کارورزی، تدوین برنامه های برای بر عهده گرفتن مسئولیت های آموزشی، آشنایی با انضباط و مقررات اداری و رویه انجام کار، تفاهم نامه با دانشگاه، مکان یابی مدارس، مکان یابی امکانات مدرسه، مکان یابی امکانات پردیس، شناسایی مسأله در کلاس، ملاقات با سایر کارکنان مدرسه، آشنایی با دانش آموزان، مشاهده	در نظام تربیت معلم ایالات متحده آمریکا، دانشجومعلمیان موظفاند در آغاز ترم کارورزی، تعهد زمانی مشخصی برای شروع و پایان دوره ارائه دهند. حضور در سمینارهای کارورزی که به‌صورت منظم برگزار می‌شود، الزامی است و این جلسات به تحلیل تجربیات میدانی، بازخوردگیری و توسعه مهارت‌های حرفه‌ای اختصاص دارد. رعایت تقویم مدرسه و هم‌راستایی با برنامه‌های آموزشی مدارس میزبان از الزامات اصلی کارورزی است. پیش از ورود به کلاس، دانشجومعلمیان موظفاند برنامه درسی رسمی ایالت یا منطقه آموزشی را مرور کرده و با اهداف یادگیری آشنا شوند. آن‌ها آموزش‌های جامعی در زمینه مدیریت کلاس، طراحی آموزشی، استفاده از فناوری‌های نوین و مواد کمک‌آموزشی در یافت می‌کنند. همچنین، مهارت‌های سنجش و ارزشیابی عملکرد دانش‌آموزان از طریق کارگاه‌ها و تمرین‌های

<p>عملی تقویت می‌شود. بررسی کتاب‌های درسی و کتابچه‌های راهنمای کارورزی بخشی از الزامات اولیه است. دانشجوی معلمان باید برنامه‌هایی برای برعهده‌گیری تدریجی مسئولیت‌های آموزشی تدوین کنند. آشنایی با مقررات اداری، انضباط مدرسه و رویه‌های رسمی از طریق جلسات توجیهی و تعامل با کارکنان مدرسه صورت می‌گیرد. تفاهم‌نامه‌ای رسمی میان دانشگاه و مدارس میزبان تنظیم می‌شود که چارچوب همکاری و مسئولیت‌ها را مشخص می‌کند. مکان‌یابی مدارس و ارزیابی امکانات آموزشی مدرسه و پردیس دانشگاهی با همکاری دفتر ماهیگی کارورزی انجام می‌شود. دانشجوی معلمان با مشاهده کلاس‌ها، تعامل با دانش‌آموزان و تحلیل محیط آموزشی، مسائل آموزشی را شناسایی می‌کنند. آن‌ها با معلمان، مشاوران و سایر کارکنان مدرسه ملاقات کرده و در فعالیت‌های مدرسه مشارکت دارند. برنامه‌ریزی برای مدیریت کلاس، آموزش مشترک، و طراحی فعالیت‌های یادگیری متناسب با سطوح رشدی دانش‌آموزان از وظایف کلیدی آنان است. استفاده از مواد آموزشی متنوع، مشاهده تدریس هم‌تایان و ارائه بازخورد به آن‌ها، و به‌کارگیری تکنیک‌های نوین تدریس از جمله فعالیت‌های رایج در کارورزی است. دانشجوی معلمان باید توانایی خود را برای برعهده‌گیری مستمر مسئولیت‌های آموزشی نشان دهند. شرکت در مجامع مدرسه، جلسات آموزش خانواده، و فعالیت‌های فرهنگی بخشی از فرآیند اجتماعی شدن حرفه‌ای آنان است. اطلاع‌رسانی منظم درباره غیبت‌ها، ارتباط مستمر با معلم و استاد راهنما، و رعایت مهلت‌های دانشگاهی از الزامات اخلاقی و حرفه‌ای محسوب می‌شود. حفظ اطلاعات محرمانه مدرسه، انجام کنش پژوهی فردی و گروهی، و بروز خلاقیت و نوآوری در طراحی و اجرای تدریس از شاخص‌های کلیدی توسعه حرفه‌ای در نظام تربیت معلم آمریکا به شمار می‌رود.</p>	<p>تعاملات کلاس، برنامه ریزی برای مدیریت کلاس، برنامه ریزی برای آموزش مشترک، تبیین مسأله‌های شناسایی شده در تدریس، استفاده از مواد آموزشی، مشاهده تدریس هم‌تایان و ارائه بازخورد به آن‌ها، ترکیب گروه بندی‌های مختلف و تکنیک‌های ارائه، تعیین سطوح رشدی دانش‌آموزان و ارائه آموزش‌های متناسب، نشان دادن توانایی برای برعهده گرفتن مستمر مسئولیت بیشتر در برگزاری کلاس‌ها، شرکت در مجامع مدرسه، اطلاع‌رسانی از غیبت‌های احتمالی، ارتباط منظم با معلم راهنما، ارتباط منظم با استاد راهنما، فعالیت‌های فرهنگی، شرکت در جلسات آموزش خانواده، رعایت مهلت تکمیل الزامات مشخص شده توسط دانشگاه، حفظ اطلاعات محرمانه مدرسه، کنش پژوهی فردی و جمعی، خلاقیت و نوآوری</p>		
<p>در کشور ترکیه، حضور در سمینارهای کارورزی برای دانشجوی معلمان الزامی است. مرور برنامه درسی رسمی مدارس، بررسی کتاب‌های درسی و کتابچه‌های راهنمای کارورزی از مراحل اولیه ورود به کارورزی است که به درک عمیق‌تر از اهداف آموزشی کمک</p>	<p>تعهد به حضور در سمینارهای کارورزی، مرور برنامه درسی، آشنایی با مدیریت کلاس، آشنایی با طراحی آموزشی، آشنایی با استفاده از فناوری و مواد آموزشی، بررسی کتاب‌های درسی،</p>	<p>(ال-مومانی، ۲۰۱۶)، (سیمسک-راچمان، ۲۰۲۴)، (توسان و سیمسک، ۲۰۱۸)، (وب سایت دانشگاه بیل کند، ۲۰۲۴)، (سیرگذ و</p>	<p>ترکیه</p>

<p>می کند. دانشجومعلم با اصول مدیریت کلاس، طراحی آموزشی، و استفاده از فناوری های نوین و مواد کمک آموزشی آشنا می شوند و این مهارت ها را در محیط واقعی مدرسه تمرین می کنند. در آغاز دوره، دانشجومعلم برنامه هایی برای برعهده گیری تدریجی مسئولیت های آموزشی تدوین می کنند. آن ها با مقررات اداری، انضباط مدرسه و رویه های رسمی از طریق جلسات توجیهی و تعامل با کارکنان مدرسه آشنا می شوند. مکان یابی مدارس و امکانات آموزشی پردیس با همکاری دانشگاه انجام می شود تا زمینه سازی مناسبی برای تجربه میدانی فراهم گردد. در مرحله اجرا، دانشجومعلم به شناسایی مسائل آموزشی در کلاس می پردازند، با سایر کارکنان مدرسه ملاقات می کنند و با دانش آموزان از طریق مشاهده تعاملات کلاسی ارتباط برقرار می سازند. آن ها برای مدیریت کلاس و آموزش مشترک برنامه ریزی می کنند و از مواد آموزشی متنوع بهره می گیرند. استفاده از گروه بندی های مختلف و تکنیک های متنوع تدریس، بخشی از تمرین های عملی آنان است. دانشجومعلم باید توانایی خود را برای برعهده گیری مستمر مسئولیت های آموزشی نشان دهند. مشارکت در مجامع مدرسه، اطلاع رسانی منظم درباره غیبت های احتمالی، و ارتباط مستمر با معلم و استاد راهنما از الزامات اخلاقی و حرفه ای آنان است. همچنین، شرکت در جلسات آموزش خانواده و فعالیت های فرهنگی مدرسه به عنوان بخشی از فرآیند اجتماعی شدن حرفه ای مورد تأکید قرار دارد. رعایت مهلت های تعیین شده توسط دانشگاه برای تکمیل الزامات کارورزی، حفظ انسجام در عملکرد و نشان دادن خلاقیت و نوآوری در طراحی و اجرای تدریس از شاخص های کلیدی موفقیت در این مسیر است. نظام تربیت معلم ترکیه با تأکید بر تجربه محوری، تعامل مستمر، و یادگیری موقعیتی، بستری مناسب برای رشد حرفه ای معلمان آینده فراهم می آورد.</p>	<p>بررسی کتابچه راهنمای کارورزی، تدوین برنامه های برای برعهده گرفتن مسئولیت های آموزشی، آشنایی با انضباط و مقررات اداری و رویه انجام کار، مکان یابی مدارس، مکان یابی امکانات پردیس، شناسایی مسأله در کلاس، ملاقات با سایر کارکنان مدرسه، آشنایی با دانش آموزان، مشاهده تعاملات کلاس، برنامه ریزی برای مدیریت کلاس، پوشش مناسب برنامه ریزی برای آموزش مشترک، استفاده از مواد آموزشی، ترکیب گروه بندی های مختلف و تکنیک های ارائه، نشان دادن توانایی برای برعهده گرفتن مستمر مسئولیت بیشتر در برگزاری کلاس ها، شرکت در مجامع مدرسه، اطلاع رسانی از غیبت های احتمالی، ارتباط منظم با معلم راهنما، ارتباط منظم با استاد راهنما، فعالیت های فرهنگی، شرکت در جلسات آموزش خانواده، رعایت مهلت تکمیل الزامات مشخص شده توسط دانشگاه، خلاقیت و نوآوری</p>	<p>همکاران (۲۰۲۳)، (باش و همکاران، ۲۰۱۵)، (سahین، ۲۰۰۸)، (آخان، ۲۰۲۰)</p>	
<p>در عربستان سعودی، کارورزی دانشجومعلم با ساختاری منظم و مبتنی بر تعهد حرفه ای طراحی شده است. دانشجومعلم موظف اند در سمینارهای کارورزی که پیش از ورود به مدرسه برگزار می شود،</p>	<p>تعهد به حضور در سمینارهای کارورزی، مرور برنامه درسی، آشنایی با مدیریت کلاس، آشنایی با استفاده از فناوری و مواد آموزشی، بررسی کتاب های درسی،</p>	<p>(کاظمی، ۱۴۰۲)، (المغیری، ۲۰۵)، (کنوار و دادا، ۲۰۲۲)</p>	<p>عربستان</p>

1 . Kirkgoz et al

2 . Busher et al

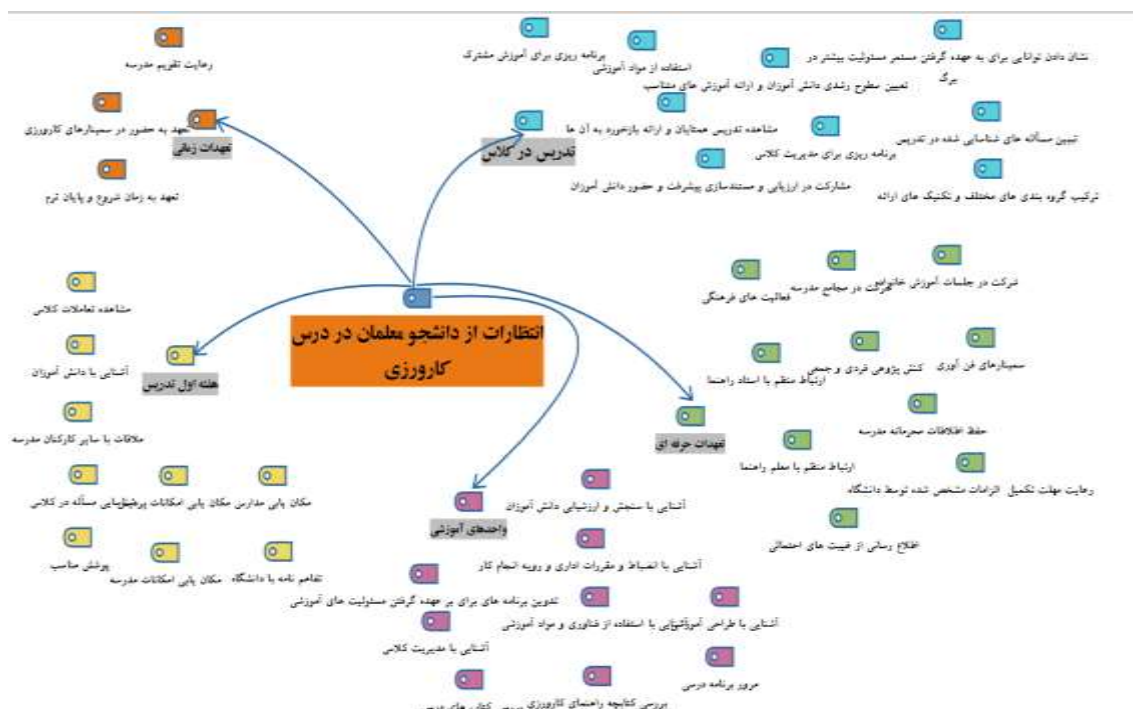
3 . Sahin

4 . Akhan

5 . Almughyiri

<p>به صورت منظم شرکت کنند. این سمینارها به مرور برنامه در سی، تحلیل اهداف آموزشی، و آمادگی برای ورود به محیط واقعی کلاس اختصاص دارد. آشنایی با مدیریت کلاس، استفاده از فناوری های آموزشی، و بهره گیری از مواد کمک آموزشی از طریق کارگاه های عملی و تمرین های میدانی تقویت می شود. بررسی کتاب های درسی و کتابچه های راهنمای کارورزی از الزامات اولیه است که به درک ساختار محتوایی و انتظارات آموزشی کمک می کند. دانشجوی معلمان با تدوین برنامه هایی برای برعهده گیری تدریجی مسئولیت های آموزشی، آمادگی خود را برای ایفای نقش معلمی نشان می دهند. آشنایی با مقررات اداری، انضباط مدرسه، و رویه های رسمی از طریق جلسات توجیهی و تعامل با مدیران و کارکنان مدرسه انجام می شود. مکان یابی مدارس با هماهنگی دانشگاه و وزارت آموزش صورت می گیرد تا دانشجوی معلمان در محیط های آموزشی متناسب با رشته و سطح آمادگی خود مستقر شوند. در مرحله اجرا، دانشجوی معلمان با مشاهده تعاملات کلاسی، ملاقات با سایر کارکنان مدرسه، و برقراری ارتباط با دانش آموزان، به شناسایی مسائل آموزشی می پردازند. آن ها برای آموزش مشترک و طراحی فعالیت های یادگیری گروهی برنامه ریزی می کنند و در مجامع مدرسه مشارکت فعال دارند. اطلاع رسانی درباره غیبت های احتمالی، ارتباط منظم با معلم راهنما و استاد راهنما، و رعایت مهلت های تعیین شده توسط دانشگاه از نشانه های تعهد حرفه ای آنان است. شرکت در جلسات آموزش خانواده، مشارکت در فعالیت های فرهنگی مدرسه، و بروز خلاقیت و نوآوری در طراحی و اجرای تدریس، از شاخص های کلیدی رشد حرفه ای در این نظام به شمار می رود. عربستان سعودی با تأکید بر تربیت معلمان متعهد، فناورمحور و اخلاق مدار، در مسیر ارتقای کیفیت آموزش گام های مؤثری برداشته است.</p>	<p>بررسی کتابچه راهنمای کارورزی، تدوین برنامه های برای برعهده گرفتن مسئولیت های آموزشی، آشنایی با انضباط و مقررات اداری و رویه انجام کار، مکان یابی مدارس، شناسایی مسأله در کلاس، ملاقات با سایر کارکنان مدرسه، آشنایی با دانش آموزان، مشاهده تعاملات کلاس، برنامه ریزی برای آموزش مشترک، شرکت در مجامع مدرسه، اطلاع رسانی از غیبت های احتمالی، ارتباط منظم با معلم راهنما، فعالیت های فرهنگی، شرکت در جلسات آموزش خانواده، رعایت مهلت تکمیل الزامات مشخص شده توسط دانشگاه، خلاقیت و نوآوری</p>		
<p>در آموزش و پرورش ایران، کارورزی به عنوان یکی از مهم ترین دروس عملی در فرآیند آموزش معلمان آینده شناخته می شود. این دوره با هدف پیوند نظریه و عمل، تقویت مهارت های حرفه ای، و آماده سازی دانشجوی معلمان برای ورود به محیط واقعی مدرسه طراحی شده است. در این مسیر، مجموعه ای از مؤلفه های کلیدی به عنوان شاخص های توسعه حرفه ای مورد توجه قرار می گیرند. دانشجوی معلمان در آغاز ترم کارورزی، متعهد به رعایت زمان بندی رسمی</p>	<p>تعهد به زمان شروع و پایان ترم، تعهد به حضور در سمینارهای کارورزی، رعایت تقویم مدرسه، مرور برنامه درسی، آشنایی با مدیریت کلاس، آشنایی با طراحی آموزشی، آشنایی با استفاده از فناوری و مواد آموزشی، آشنایی با سنجش و ارزشیابی دانش آموزان، بررسی کتاب های درسی، بررسی کتابچه راهنمای کارورزی، تدوین برنامه های برای بر</p>	<p>(موسی پور، ۱۴۰۱)، (جعفری شفق، ۱۴۰۲)، (حجازی و بختیاری، ۱۳۹۹)، (نامداری و همکاران، ۱۴۰۱)، (بختیاری، ۱۴۰۰) (۲)</p>	<p>ایران</p>

<p>دانشگاه و مدارس هستند. حضور در جلسات توجیهی و سمینارهای کارورزی، فرصتی برای آشنایی با اهداف، انتظارات و ساختار دوره فراهم می‌آورد. مرور برنامه درسی، بررسی کتاب‌های درسی و کتابچه راهنمای کارورزی، به عنوان گام‌های اولیه برای درک محتوای آموزشی و الزامات تدریس در مدارس تلقی می‌شود. در ادامه، دانشجو معلمان با مفاهیم مدیریت کلاس، طراحی آموزشی، و استفاده از فناوری‌های آموزشی آشنا می‌شوند. آن‌ها می‌آموزند چگونه از مواد آموزشی متنوع بهره بگیرند و با روش‌های سنجش و ارزشیابی عملکرد دانش‌آموزان آشنا شوند. تدوین برنامه‌هایی برای برعهده‌گیری تدریجی مسئولیت‌های آموزشی، بخشی از فرآیند رشد حرفه‌ای آنان است. مکان‌یابی مدارس کارورزی با هماهنگی پردیس‌های دانشگاه فرهنگیان انجام می‌شود و دانشجو معلمان با محیط مدرسه، کارکنان، و دانش‌آموزان آشنا می‌شوند. مشاهده تعاملات کلاسی، تحلیل رفتارهای آموزشی، و شناسایی مسائل موجود در تدریس، زمینه‌ساز طراحی راه کارهای آموزشی و برنامه‌ریزی برای آموزش مشترک با معلمان راهنماست. در طول دوره، دانشجو معلمان با استفاده از مواد آموزشی، تکنیک‌های متنوع ارائه، و گروه‌بندی‌های مختلف، تلاش می‌کنند آموزش‌هایی متناسب با سطوح رشدی دانش‌آموزان ارائه دهند. آن‌ها باید توانایی خود را برای برعهده‌گیری مستمر مسئولیت‌های آموزشی نشان دهند و در مجامع مدرسه، جلسات آموزش خانواده و فعالیت‌های فرهنگی مشارکت فعال داشته باشند. رعایت مهلت‌های تعیین شده برای تکمیل الزامات دانشگاهی، اطلاع‌رسانی منظم درباره غیبت‌ها، و ارتباط مستمر با معلم و استاد راهنما از الزامات اخلاقی و حرفه‌ای این دوره است. حفظ اطلاعات محرمانه مدرسه، انجام کنش پژوهی فردی و گروهی، و بروز خلاقیت و نوآوری در طراحی و اجرای تدریس، از شاخص‌های نهایی موفقیت در کارورزی به شمار می‌رود.</p>	<p>عهده گرفتن مسئولیت‌های آموزشی، مکان‌یابی مدارس، ملاقات با سایر کارکنان مدرسه، آشنایی با دانش‌آموزان، مشاهده تعاملات کلاس، برنامه‌ریزی برای مدیریت کلاس، برنامه‌ریزی برای آموزش مشترک، تبیین مسأله‌های شناسایی شده در تدریس، استفاده از مواد آموزشی، ترکیب گروه بندی‌های مختلف و تکنیک‌های ارائه، تعیین سطوح رشدی دانش‌آموزان و ارائه آموزش‌های متناسب، نشان دادن توانایی برای برعهده گرفتن مستمر مسئولیت بیشتر در برگزاری کلاس‌ها، شرکت در مجامع مدرسه، اطلاع‌رسانی از غیبت‌های احتمالی، ارتباط منظم با معلم راهنما، ارتباط منظم با استاد راهنما، شرکت در جلسات آموزش خانواده، رعایت مهلت تکمیل الزامات مشخص شده توسط دانشگاه، حفظ اطلاعات محرمانه مدرسه، کنش پژوهی فردی و جمعی، خلاقیت و نوآوری</p>	
---	---	--

شکل ۱. مطالعه تطبیقی مؤلفه‌های مسیر توسعه حرفه‌ای دانشجو معلمان درس کارورزی تربیت معلم

با جمع بندی و کنار هم قرار دادن مؤلفه و مفاهیم فوق می توان آن ها را در جدول شماره ۲ خلاصه نمود و آنها را باهم مقایسه کرد. بر اساس محتوای این جدول، در مجموع ۴۶ مؤلفه بین کشورهای مورد مطالعه شناسایی شده است که سهم آمریکا ۳۸ مؤلفه، ترکیه ۳۰ مؤلفه، عربستان ۱۸ و ایران ۲۹ مؤلفه می باشد. در مرحله توصیف منابع مورد استفاده برای شناسایی مؤلفه ها در جدول (۲) معرفی شدند. و در مرحله تفسیر و هم جواری مؤلفه های شناسایی شده مورد مقایسه قرار گرفتند که کد ۱ نشان دهنده وجود مؤلفه در کشور منتخب و کد صفر نشان دهنده عدم وجود مؤلفه یا تاکید کم در پژوهش های آن کشور است که در جدول (۲) نشان داده شده است.

جدول ۲. توصیف و تفسیر هم جواری مؤلفه ها

مضامین اصلی	مضامین فرعی	آمریکا	ترکیه	عربستان	ایران	کد	مؤلفه ها
	تعهد به زمان شروع و پایان ترم	۱	۰	۱	۱	AO	۱
	تعهد به حضور در سیمینارهای کارورزی	۱	۱	۱	۱	BO	۲
	رعایت تقویم مدرسه	۱	۰	۰	۱	CO	۳
	مرور برنامه درسی	۱	۱	۱	۱	AX	۴

مضامین اصلی

۱ ۲ ۳ ۴

۵	BX	۱	۱	۱	۱	آشنایی با مدیریت کلاس
۶	CX	۱	۰	۱	۱	آشنایی با طراحی آموزشی
۷	DX	۱	۱	۱	۱	آشنایی با استفاده از فناوری و مواد آموزشی
۸	EX	۱	۰	۰	۱	آشنایی با سنجش و ارزشیابی دانش آموزان
۹	OX	۰	۰	۱	۰	بررسی کتاب های درسی
۱۰	PX	۰	۰	۱	۱	بررسی کتابچه راهنمای کارورزی
۱۱	YX	۱	۰	۱	۱	تدوین برنامه های برای بر عهده گرفتن مسئولیت های آموزشی
۱۲	ZX	۰	۰	۱	۱	آشنایی با انضباط و مقررات اداری و رویه انجام کار
۱۳	AB	۰	۰	۰	۱	تفاهم نامه با دانشگاه
۱۴	CB	۱	۱	۱	۱	مکان یابی مدارس
۱۵	DB	۱	۰	۱	۰	پوشش مناسب
۱۶	EB	۰	۰	۰	۱	مکان یابی امکانات مدرسه
۱۷	OB	۰	۰	۱	۱	مکان یابی امکانات پردیس
۱۸	PB	۱	۱	۱	۱	شناسایی مسأله در کلاس
۱۹	YB	۱	۱	۱	۱	ملاقات با سایر کارکنان مدرسه
۲۰	ZB	۱	۱	۱	۱	آشنایی با دانش آموزان
۲۱	KB	۱	۱	۱	۱	مشاهده تعاملات کلاس
۲۲	AJ	۱	۰	۱	۱	برنامه ریزی برای مدیریت کلاس
۲۳	BJ	۱	۱	۱	۱	برنامه ریزی برای آموزش مشترک
۲۴	CJ	۱	۰	۰	۱	تبیین مسأله های شناسایی شده در تدریس
۲۵	DJ	۱	۰	۱	۱	استفاده از مواد آموزشی
۲۶	OJ	۰	۰	۰	۱	مشاهده تدریس همتایان و ارائه بازخورد به آن ها

هفته اول تدریس

ارائه تدریس در کلاس

۲۷	PJ	۱	۰	۱	۱	ترکیب گروه بندی های مختلف و تکنیک های ارائه
۲۸	EJ	۱	۰	۰	۱	تعیین سطوح رشدی دانش آموزان و ارائه آموزش های متناسب
۲۹	XJ	۰	۰	۱	۰	مشارکت در ارزیابی و مستندسازی پیشرفت و حضور دانش آموزان
۳۰	YJ	۰	۱	۰	۱	نشان دادن توانایی برای بعهده گرفتن مستمر مسئولیت بیشتر در برگزاری کلاس ها
۳۱	AT	۱	۱	۱	۱	شرکت در مجامع مدرسه
۳۲	BT	۱	۱	۱	۱	اطلاع رسانی از غیبت های احتمالی
۳۳	CT	۱	۱	۱	۱	ارتباط منظم با معلم راهنما
۳۴	DT	۱	۱	۱	۱	ارتباط منظم با استاد راهنما
۳۵	ET	۰	۰	۱	۱	فعالیت های فرهنگی
۳۶	OT	۰	۰	۱	۰	سمینارهای فن آوری
۳۷	PT	۱	۰	۱	۱	شرکت در جلسات آموزش خانواده
۳۸	XT	۱	۱	۱	۱	رعایت مهلت تکمیل الزامات مشخص شده توسط دانشگاه
۳۹	YT	۰	۰	۰	۱	حفظ اطلاعات محرمانه مدرسه
۴۰	ZT	۱	۰	۰	۱	کنش پژوهی فردی و جمعی
۴۱	wt	۱	۱	۱	۱	خلاقیت و نوآوری

تعداد شرکت ها

۱۶ مؤلفه مهم و ارزشمند: تعهد به حضور در سمینارهای کارورزی مرور برنامه درسی، آشنایی با مدیریت کلاس، آشنایی با استفاده از فناوری و مواد آموزشی، مکان یابی مدارس، شناسایی مسأله در کلاس، ملاقات با سایر کارکنان مدرسه، آشنایی با دانش آموزان، مشاهده تعاملات کلاس، برنامه ریزی برای آموزش مشترک، شرکت در مجامع مدرسه، اطلاع رسانی از غیبت های احتمالی، ارتباط منظم با معلم راهنما، ارتباط منظم با استاد راهنما، رعایت مهلت تکمیل الزامات مشخص شده توسط دانشگاه و خلاقیت و نوآوری

به عنوان شروط علی لازم و نه کافی ضرورت دارند. که فرمول انتظارات در کشور آمریکا به عنوان الگوی پیشنهادی شامل شرایط علی به علاوه برر سی کتاب های درسی ، پوشش مناسب و سمینارهای فن آوری می باشد. و می توان فرمول زیر را برای دانشجو معلمان در طول دوره کارورزی به عنوان رویکرد آموزشی در نظر گرفت. و در ادامه در شکل (۱) به رویکردها و انتظارات از دانشجو معلمان در درس کارورزی با کمک نرم افزار مکس اشاره شد.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که کارورزی نقش کلیدی در توسعه حرفه‌ای دانشجویان معلمان ایفا می‌کند. این دوره، بستری برای پیوند میان دانش نظری و تجربه عملی فراهم می‌سازد و به دانشجویان معلمان امکان می‌دهد تا در محیط واقعی مدرسه، مهارت‌های تدریس، مدیریت کلاس، و تعامل با دانش‌آموزان را تمرین کنند. مطالعه تطبیقی انجام‌شده، پنج محور اصلی را به عنوان ابعاد کلیدی توسعه حرفه‌ای در کارورزی شناسایی کرده است:

۱. تعهدات زمانی پایبندی به زمان‌بندی ترم، حضور در سمینارهای کارورزی و رعایت تقویم آموزشی، از الزامات اولیه برای موفقیت در کارورزی هستند. این یافته با پژوهش‌های ترانتا^۱ (۲۰۱۷) و دانشگاه کارولینای جنوبی (۲۰۲۴) هم‌راستا است که بر نقش سمینارهای کارورزی در ارتقای یادگیری تأملی و آمادگی حرفه‌ای تأکید دارند. همچنین، هم‌سویی با مطالعات کیم^۲ (۲۰۲۴)، سیمسک-راچمان (۲۰۲۴)، کنوار و داکادا^۳ (۲۰۲۲)، موسوی (۱۴۰۲) و بختیاری (۱۴۰۲) مشاهده می‌شود.

۲. واحدهای آموزشی آشنایی با برنامه درسی، مدیریت کلاس، طراحی آموزشی، فناوری‌های نوین و ارزشیابی، از عناصر کلیدی در آماده‌سازی دانشجویان معلمان برای ایفای نقش مؤثر در کلاس درس است. این مؤلفه‌ها با یافته‌های کنوار و داکادا (۲۰۲۲)، الدابوس (۲۰۲۰)، دالیمانس و همکاران (۲۰۲۳)، استنبرگ و ماران (۲۰۲۲)، ساویانا و همکاران (۲۰۲۱)، روپ و بکر (۲۰۲۱) و احمدی و همکاران (۱۴۰۲) هم‌خوانی دارد.

۳. تجربه میدانی در هفته اول کارورزی تعامل اولیه با محیط مدرسه، آشنایی با دانش‌آموزان، کارکنان و ساختار مدرسه، به دانشجویان معلمان کمک می‌کند تا با فضای واقعی تدریس آشنا شوند. این یافته با پژوهش‌های الدابوس (۲۰۲۰)، فرخی و طاطاری (۱۳۹۹)، میچاس و همکاران (۲۰۲۲)، مانسیکانا و هارتونو (۲۰۲۱)، کیم (۲۰۲۴) و احمدی و همکاران (۱۴۰۲) هم‌راستا است.

۴. ارائه تدریس در کارورزی برنامه‌ریزی آموزشی، استفاده از روش‌های متنوع تدریس، ارزیابی پیشرفت دانش‌آموزان و مشارکت در فعالیت‌های آموزشی، از جمله مهارت‌هایی هستند که در این مرحله تقویت می‌شوند. این بخش با یافته‌های کالانتس (۲۰۲۱)، آچماد و همکاران (۲۰۲۳)، وارول و همکاران (۲۰۲۳)، کوپ (۲۰۲۰) و چاو و کوپ (۲۰۱۹) هم‌سویی دارد.

۵. تعهدات حرفه‌ای مشارکت در فعالیت‌های مدرسه، ارتباط مؤثر با راهنمایان، رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای، و انجام کنش پژوهی، از جمله انتظاراتی هستند که به شکل‌گیری هویت حرفه‌ای دانشجویان معلمان کمک می‌کنند. این مؤلفه‌ها با یافته‌های آرت و لایس (۲۰۱۰)، تامر (۲۰۲۰)، دسوزا (۲۰۲۱)، سیمک-راچمان و همکاران (۲۰۲۴)، ریگیدین (۲۰۲۴)، آچماد و همکاران (۲۰۲۳)، دالیمانس و همکاران (۲۰۲۳)، کالیس و مروانتی (۲۰۱۹) و کریمی (۱۴۰۲) هم‌راستا هستند. در مجموع، نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که کارورزی نه تنها به عنوان یک تجربه آموزشی، بلکه به عنوان یک فرآیند تحول‌آفرین در مسیر حرفه‌ای شدن معلمان آینده عمل می‌کند. هم‌سویی گسترده یافته‌های این مطالعه با پژوهش‌های داخلی و بین‌المللی، بر اعتبار و اهمیت طراحی دقیق، هدفمند و ساختارمند دوره‌های کارورزی تأکید دارد. از این رو، پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران آموزشی و برنامه‌ریزان در دانشگاه‌های تربیت معلم، با بهره‌گیری از تجارب موفق جهانی، به بازنگری و تقویت برنامه‌های کارورزی بپردازند تا زمینه‌ساز تربیت معلمان توانمند، متعهد و حرفه‌ای فراهم شود.

1. Trenta

2. Kim

3. Kanwar & Dhakad

شکل ۲. مسیر توسعه حرفه ای دانشجو معلمان در درس کارورزی

مشارکت نویسندگان

میزان مشارکت نویسندگان مساوی است.

تشکر و قدردانی

از همکاری گروه علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان استان چهارمحال و بختیاری تشکر و قدردانی می‌گردد.

تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

References

- Achmad, D., Komariah, E., Jannah, W. M., & Silviyanti, T. M. (2023). Probing into the obstacles faced by internship student-teachers in designing lesson plans. *Studies in English Language and Education*, 10(1), 303-321.
- Akhan, N. E. (2020). The Internship Practicum and Guidebooks in Teacher Training: A Social Studies Teaching Model. *European Journal of Educational Sciences*, 7(3), 90-108.
- Aldabbus, S. (2020). Challenges encountered by student teachers in practicing Teaching. *British Journal of Education*, 8(7), 1-8.
- Alidadi, A.I, Keshtvarz K, Ehsan & Dehghannejad, M. H. (2019). Evaluating the quality of implementing a new internship from the perspective of students in the field of educational sciences at Farhangian University of Fars, Internship Studies in First Year Teacher Training, Winter 2019, No. 1. [In Persian]
- Almughyiri, S. (2024). Special Education Teacher Preparation in Saudi Arabia: Qualitative Interview Design. *Qualitative Report*, 29(3).

- Arndt, K., & Liles, J. (2010). Preservice teachers' perceptions of coteaching: A qualitative study. *Action in Teacher Education*, 32(1), 15-25.
- Asghari, F. (2025). Investigating the quality of implementation of the internship course in Farhangian University from the perspective of science department students. *Physics Journal Farhangian University*, (), -. doi: 10.48310/esip.2025.20814.1020
- Aslan-Tutak, F., Civan, B. S., & Şahin, A. (2022, February). Teacher Practicum in Turkey at the Time of Pandemic. In *Twelfth Congress of the European Society for Research in Mathematics Education (CERME12)* (No. 29).
- Bazobandi, M.H; Danesh, M & Bakhtiari, A. (1402). Comparison of the teacher training internship course at Farhangian University with Harvard University and the University of Southeast Missouri, USA. *Iranian Quarterly Journal of Comparative Education* 6(3). 2658-2692. [In Persian]
- Bjorndal, C. R. 2020. "Student Teachers' Responses to Critical Mentor Feedback: A Study of Face- Saving Strategies in Teaching Placements." *Teaching and Teacher Education* 91:1–12.
- Busher, H., Gündüz, M., Cakmak, M., & Lawson, T. (2015). Student teachers' views of practicums (teacher training placements) in Turkish and English contexts: A comparative study. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 45(3), 445-466.
- Cai, Z., Zhu, J., & Tian, S. (2022). Preservice teachers' teaching internship affects professional identity: Self-efficacy and learning engagement as mediators. *Frontiers in Psychology*, 13, 1070763.
- Careerlabs. (2023). Top Soft Skills You Will Learn During an Internship. Retrieved from.
- Chaw, E. P., Kozhabergenova, A., Beyene, M. T., Saed, A., Kopp, E., & Rapos, N. (2022). The role of practicum in teacher education policy documents in Ethiopia, Myanmar, Kazakhstan, and Iran. *Journal of Educational Sciences*, 23, 14-26.
- Chea, C. (2024). Teaching Practicum in the Teacher Education Institutions in Cambodia: A Cross-Case Analysis. *Journal of Teacher Education and Educators*, 13(1), 49-69.
- Clarke, A., & Mena, J. (2020). An international comparative study of practicum mentors: Learning about ourselves by learning about others. *Teaching and Teacher Education*, 90, 103026.
- Collantes, L. (2021). Unveiling the Problems of Student Teachers during Practice Teaching in Nueva Ecija, Region III, Philippines. *Indonesian Research Journal in Education/ IRJE/*, 5(1), 45-62.
- Dalimunthe, M. B., Dalimunthe, R. Z., Harahap, L. M., Panggabean, F. Y., & Putri, U. N. (2023, May). The Learning Achievement of Preservice Teachers from Internship: A Descriptive Study. In 4th International Conference on Progressive Education 2022 (ICOPE 2022) (pp. 519-528).
- De Souza, B. (2021). *TEACHING PRACTICE*. LAP LAMBERT ACADEMIC PUBL.
- Ellis, N. J., D. Alonzo, and H. T. M. Nguyen. 2020. "Elements of a Quality Pre-Service Teacher Mentor: A Literature Review." *Teaching & Teacher Education* 92.
- Faidal, N. F., Nur, R., & Suriani, S. (2020). The teachers' pedagogic competence in teaching English through online and offline setting. *ELT Worldwide: Journal of English Language Teaching*, 7(1), 42.
- Farokhi, A & Tatari, Ereza. (2010). Internship and its impact on the empowerment of student teachers. *Journal of the Movement in Humanities Education at Farhangian University*. No. 21. 1-14. [In Persian]
- Gholamzadeh, M., Saadatmand, Z. and Keshtiaray, N. (2024). Evaluation of the implementation of Farhangian University's internship curriculum: A semantic analysis of Iran's experience. *Iranian Journal of Comparative Education*, 7(1), 2839-2855. [In Persian] doi: 10.22034/ijce.2024.328439.1387

- Hejazi, A & Bakhtiari, A. (2019). A comparative study of the teacher training internship curriculum in Iran, Australia and Singapore. *Iranian Quarterly Journal of Comparative Education* 4(1). 1024-1046. [In Persian]
- Hejazi, A. (1401). Identifying the desired learning goals and activities of the Iranian teacher training internship curriculum, *Quarterly Journal of Educational and School Studies*.11(1).47-76. [In Persian]
- Kantonen, E., Onnismaa, E., Reunamo, J., & Tahkokallio, L. (2020). Sitoutuneet, epävarmat ja poistujat varhaiskasvatuksen opettajaksi opiskelevien sitoutuneisuus työelämään opintojen loppuvaiheessa. *Journal of Early Childhood Education Research*, 9(2), 264–289.
- Kanwar, M., & Dhakad, D. M. K.(2020). critical analysis of internship program of teacher education during pandemic time. *International Journal of Health Sciences*, 6(S6), 23–31.
- Karimi, N. (2014). Internship in teacher training at Concordia University. St. Paul, Minnesota, USA. Internship in teacher training. Volume 2, 2014. [In Persian]
- Kholis, N., & Murwanti, M. (2019). Teacher Professionalism in Indonesia, Malaysia, and New Zealand. *TARBIYA: Journal of Education in Muslim Society*,6(2), 179-196.
- Kim, H. J. (2024). Culturally Responsive Pedagogy Amid the Internationalization of Teacher Education: Self-Study of Teaching International Teacher Candidates in US Teacher Education Program. *Studying Teacher Education*, 20(1), 43-64.
- Kırkgoz, Y., O'Dwyer, J., Godfrey, T., & Ustünel, E. (2023). Reimagining trainee teacher practicum experiences in Turkish K-12 schools. *Teaching and Teacher Education*, 132, 104204.
- Kopp, E. (2020). A pedagógusok folyamatos szakmai fejlődése és tanulása az oktatási rendszer szintjén. *Neveléstudomány: oktatás kutatás innováció*, 8(1), 62–82.
- Leary, M. P., & Sherlock, L. A. (2020). Service-Learning or Internship: A Mixed-Methods Evaluation of Experiential Learning Pedagogies. *Education Research International*, 2020(1), 1683270.
- Malikebu, F. N. A., McDonald, Z., & Jordaan, A. (2023). Student teacher experiences of the teaching practicum in an initial teacher education programme in the Western Cape. In *Education Annual Volume 2023*. IntechOpen.
- Manasikana, I., & Hartono, H. (2021). Teaching Internship Program for the Development of Student Teachersâ€™ Pedagogical Competence: Studentsâ€™ Voices. *Journal of Advanced Multidisciplinary Research*, 2(2), 53-61
- Masadeh, T. S. Y. (2017). Opportunities and Barriers of Practicum from the Perspectives of English Language Student Teachers. *Universal Journal of Educational Research*, 5(6), 1059-1071.
- Michos, K., Cantieni, A., Schmid, R., Müller, L., & Petko, D. (2022). Examining the relationship between internship experiences, teaching enthusiasm, and teacher self-efficacy when using a mobile portfolio app. *Teaching and Teacher Education*, 109, 103570.
- Ministry of Education. (2019). Developing teacher preparation programs in Saudi Arabia
- Namdari, P Mehdi; M, Seyed M; Pourkarimi, J& Farastkhah, M. (1401). Quality Assurance Model for Student-Teacher Preparation in the Iranian Teacher Training System. *Quarterly Scientific-Research Journal of Education*. 38 (4) .7-28. [In Persian]
- Noori, M; Rahmani, Y& Namdar, M. (1402). Investigating the Importance of Teacher Training in Farhangian University and the Role of Creative Teachers in Creating Creative Thinking in Students, 15th International Conference on Management Research and Humanities in Iran, Tehran. [In Persian]

- Rasheed, S. (2017). *The practicum in teacher education in the Maldives: Current practices, issues and future directions* (Doctoral dissertation, Faculty of Education, Maldives National University).
- Reguindin, S. M. B., Carumba, C. B., Gallardo, L. A., Mae, J., Damaso, F., Mateo, R. A., ... & Paras, P. A. (2024). INTERNSHIP PROGRAM'S LEVEL OF EFFECTIVENESS ON THE PROFESSIONAL GROWTH OF BS IN CUSTOMS ADMINISTRATION STUDENTS: INPUTS FOR POLICY REFORMULATION.
- Resch, K & I. Schritteser. (2021). "Using the Service-Learning Approach to Bridge the Gap between Theory and Practice in Teacher Education in Austria." *International Journal of Inclusive Education* 1–15.
- Resch, K., Schritteser, I., & Knapp, M. (2024). Overcoming the theory-practice divide in teacher education with the 'Partner School Programme'. A conceptual mapping. *European Journal of Teacher Education*, 47(3), 564-580.
- Rupp, D., & Becker, E. S. (2021). Situational fluctuations in student teachers' self-efficacy and its relation to perceived teaching experiences and cooperating teachers' discourse elements during the teaching practicum. *Teaching and Teacher Education*, 99, 103252.
- Sahin, M. (2008). Cross-cultural experience in preservice teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 24(7), 1777-1790.
- Saied, J., & Rusu, A. (2022). Theoretical overview of the practicum programs for special education pre-service teachers. In I. Albuiescu & C. StanEds., *Education, Reflection, Development*(v.2).European Proceedings of Educational Sciences, pp. 609–616.
- Salviana, S., Muslem, A., & Daud, B. (2021). An investigation of English student-teachers' constraints during teaching internship program. *English Education Journal*, 12(2), 358-378.
- Saudi Vision 2030. (2020). Retrieved from <https://www.vision2030.gov.sa>
- Sharmila, S.(2019). Importance of teacher education. *International Journal of Applied Research* 2019; 5(10): 81-84.
- Simsek-Rackelmann, T., Kibar, E. P., Aybek, S., & Okan, Z. (2024). A practice turn in teacher education in Turkey: is a balanced practicum at risk?. *European Journal of Teacher Education*, 1-17.
- Stenberg, K., & Maaranen, K. (2022). Promoting practical wisdom in teacher education: a qualitative descriptive study. *European Journal of Teacher Education*, 45(5), 617-633.
- Tamir, E. (2020). The effects of teacher preparation on student teachers' ideas about good teaching. *Australian Journal of Teacher Education (Online)*, 45(4), 1-17.
- Thompson, M., and A. Schademan. (2019). "Gaining Fluency: Five Practices That Mediate Effective Co-Teaching Between Pre-Service and Mentor Teachers." *Teaching and Teacher Education* 86 (2019): 1–9.
- Tosun, F. C., & Simsek, M. (2018). Candidate teacher education program confusion in Turkey. *European Journal of Educational Research*, 7(2), 407-419.
- Trenta, S. (2017). Using a Senior Seminar During Internship II as a Means to Increase Self-Efficacy, Perceptions of Preparedness, and Internship Experiences for Elementary Education Teachers.
- Ukkonen-Mikkola, T., Yliniemi, R., & Wallin, O. (2020). Varhaiskasvatuksen työ muuttuu – muuttuuko asiantuntijuus? *Työelämän Tutkimus*, 18(4), 323–339.
- Varol, Y. Z., Weiher, G. M., Wenzel, S. F. C., & Horz, H. (2023). Practicum in teacher education: the role of psychological detachment and supervisors' feedback and reflection in student teachers' well-being. *European Journal of Teacher Education*, 1-18.

- Waber, J., Hagenauer, G., & de Zordo, L. (2022). Student teachers' perceptions of trust during the team practicum. *European Journal of Teacher Education*, 45(2), 213–229
- White, S. 2019. "Teacher Educators for New Times? Redefining an Important Occupational Group." *Journal of Education for Teaching* 45 (2): 200–213.
- Yuan, R., and Lee, I. (2014). Pre-service teachers' changing beliefs in the teaching practicum: Three cases in an EFL context. *System* 44, 1–12.